

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни/освітнього компоненту	Психологія особистості
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3,0 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Викладач	НАЗАРЕЦЬ Людмила Миколаївна кандидат психологічних наук, доцент
CV викладача (in) на сайті кафедри	https://do.rshu.edu.ua/course/view.php?id=503
E-mail викладача:	Liudmyla.nazarets@rshu.edu.ua

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни курсу “Психологія особистості” полягає у всебічному вивченні психології особистості як цілісної системи та індивідуально-психологічних відмінностей; розширенні, поглибленні та систематизації знань про психологію людини; формуванні вміння бачити і розв’язувати проблеми в особистісній сфері.

Згідно вимог освітньо-наукової програми здобувачі вищої освіти у процесі вивчення вибіркової компоненти можуть набути таких компетентностей:

Інтегральна: Здатність продукувати нові ідеї, розв’язувати значущі комплексні проблеми професійної та дослідницько-іноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування і розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні іноваційні проекти в сфері психології та дотичних до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації, забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності

Програмні результати навчання: знання та вміння (РН):

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.

РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері психології.

РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування і розвитку особистості.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особистість у вимірах психологічної наук

Тема 1. Загальне уявлення про особистість у психології

Становлення проблеми особистості в психології. Загальна характеристика поняття “особистість”. Співвідношення змісту понять “людина”, “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”. Методологічні та теоретичні принципи дослідження особистості. Принципи системності, цілісності, детермінізму й розвитку. Поняття особистості в загальній та соціальній психології, соціології. Багатомірна цілісна модель особистості. Методи досліджень і оцінювання в психології особистості.

Тема 2. Психологічна структура особистості

Аналіз різноманітних підходів до визначення структури особистості як біологічної і соціальної істоти. Суть емпіричного та теоретичного способів побудови структури особистості. Шляхи вирішення структури особистості. Співіснування різних підходів до структури особистості як наслідок багатогранності феномену особистість. Основні компоненти та система властивостей особистості. Провідні концепції структури особистості. Спрямованість як системоутворюючий чинник структури особистості.

Тема 3. Класичні та сучасні теорії особистості

Основні положення ортодоксального психоаналізу щодо природи людини. Перегляд психодинамічної теорії в індивідуальній психології А.Адлера та аналітичній психології К.Юнга. Его-психологія та пов'язані з нею напрямки в теорії особистості. Теорія Е. Еріксона. Его-психологія як результат розвитку психоаналізу. Психосоціальні стадії розвитку особистості. Теорія особистості Е.Фромма, основні концепції й принципи. Соціокультурний підхід К.Хорні. Персонологічний напрямок А.Маслоу про ієрархію потреб і мотивацію. Основні положення гуманістичної психології щодо природи людини. Точка зору Роджерса на природу людини. Нові перспективи у розвитку персонології.

Тема 4. Типологія особистості

Поняття типу в психології. Критерії класифікацій та типологій. Конституційна типологія (астенік, пікнік, атлет, диспластик). Сенсорна типологія. Візуали, аудіали, кінестетики, нейтралі. Типологія особистості за К.-Г.Юнгом (інтроверти, екстраверти). Типологія особистості А. Міллера (редукціоніст, схематизатор, гностик, романтик). Типологія Г.Олпорта (теоретична особистість, економічна особистість, естетична особистість, соціальна особистість, політична особистість, гелігійна особистість). Психогіометрична типологія С.Деллінгер. Функціональна типологія: поведінкові стратегії індивідуальності. Передумови розвитку вчення про відмінності між людьми.

Змістовий модуль 2. Соціально-психологічний розвиток особистості

Тема 5. Особливості розвитку особистості

Проблема співвідношення біологічного та соціального в особистості. Особистість як біосоціальна (генетичний план аналізу) та соціальна (змістовний план аналізу) сутність. Поняття “соціалізація” та “індивідуалізація” особистості. Механізми реалізації процесів соціалізації та індивідуалізації. Вплив різних факторів на процес соціалізації. Зовнішньо та внутрішньо обумовлені характеристики особистості. Рушійні сили психічного розвитку.

Зовнішні та внутрішні фактори і передумови психічного розвитку особистості. Рівні психічного розвитку: рівень актуального розвитку, рівень найближчого розвитку. Критерії розвиненої особистості. Розвиток особистості та її життєвий шлях. Психологічний вік особистості та особистісна регуляція часу. Вікова динаміка самореалізації особистості. Діалектична єдність процесів адаптації, саморозвитку, самореалізації в оптимальному розвитку особистості. Стійкість особистості й проблема адаптації.

Тема 6. Мотивація та спрямованість особистості

Особистісний сенс. Поняття про мотивацію. Мотиви, Види мотивів. Загальна будова мотиваційної сфери особистості. Характеристика мотиваційної сфери: розвиненість, гнучкість, ієрархізованість. Полімотивація діяльності. Мотиваційний конфлікт. Роль мотивів у регуляції поведінки особистості. Інтереси як мотиви особистості. Види та особливості інтересів. Формування інтересів. Потреба як головний мотиваційний фактор і джерело активності особистості. Характерні особливості особистості. Види потреб. Потреба в самоствердженні, самовизначенні та самоактуалізації. Формування та розвиток потреб у дітей. Творча активність особистості. Поняття про ціннісні орієнтації. Ідеали і переконання. Світогляд особистості. Ідеали, цінності, ціннісні орієнтації, соціальні установки, інтереси. Соціальні ролі та статус особистості.

Тема 7. Кризи особистості в сучасному суспільстві

Життєва позиція особистості. Особистісна динаміка професійного розвитку. Кризи особистісного і професійного розвитку. Самоактуалізована особистість. Розвиток конкурентноспроможної особистості в сучасному суспільстві. Досягнення особистості. Вчинок як характеристика особистості. Стиль та спосіб життя. Продуктивність особистості. Самореалізація та вдосконалення особистості. Характеристика самоактуалізованої особистості. Праця в житті особистості. Продуктивна особистість.

Змістовий модуль 3. Типові особливості особистості

Тема 8. Самосвідомість і самооцінка особистості

Самосвідомість як особлива форма свідомості людини. Функції та компоненти самосвідомості. Розвиток самосвідомості. Я-концепція: визначення і функції. Складові Я-концепції. Формування Я-концепції. Класифікація образів-Я. Поняття ідентичності в психології. Соціальна та особистісна ідентифікація. Самооцінка особистості. Вплив самооцінки на пізнавальну сферу особистості. Особливості самооцінки дітей дошкільного та шкільного віку. Самооцінка та рівень домагань. Локус контролю. Деадаптація як наслідок неадекватної самооцінки. Шляхи формування адекватної самооцінки.

Тема 9. Емоційно-вольова сфера особистості

Характеристика емоцій особистості. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Прикладна роль емоцій. Комунікативні емоції. Інтелектуальні емоції. Характеристика емоційних станів, що виникають у процесі діяльності. Фізіологія стресу. Емоційні властивості людини. Розуміння емоцій інших людей. Керування емоціями. Емоційна компетентність особистості. Ідентифікація емоцій. Емоційно зумовлена поведінка. Емоційні типи. Вікові і статеві особливості емоційної сфери особистості. Характеристика емпатичної особистості. Емоційні та неемоційні особистості та їх характеристика. Емоції при паталогії. Вольова регуляція поведінки. Розвиток волі у людини.

Тема 10. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Природа індивідуальних відмінностей. Вікові індивідні властивості та особистість. Загальне уявлення про характер. Природа характеру. Характер і темперамент. Риси характеру. Типологія характеру. Акцентуація рис характеру. Формування характеру. Людина й ситуація. Особливості реагування на стрес. Стиль життєсприйняття і життєтворчості. Сучасні типології темпераменту. Природа темпераменту. Характеристика класичних типів темпераменту. Психологічні критерії темпераменту. Поняття про індивідуальний стиль діяльності. Особистісні типи. Поняття про здібності. Природа здібностей. Здібності і задатки. Види здібностей. Рівні здібностей. Талант. Геніальність. Обдарованість.